

Plenum

Tisdag 8.11.2022 kl. 14.03—19.28

6. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården och till lagar som har samband med den

Regeringens proposition RP 246/2022 rd

Remissdebatt

Förste vice talman Antti Rinne: Ärende 6 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till social- och hälsovårdsutskottet, som grundlagsutskottet ska lämna utlåtande till.

För remissdebatten reserveras i detta skede högst 30 minuter. Vid behandlingen av ärendet följer riksdagen det för ärenden med tidtabell överenskomna förfarandet. — Jag öppnar debatten. Minister Kiuru, presentationsanförande, varsågod.

Debatt

15.31 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä. Samalla kumottaisiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annettu laki ja sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annettu laki sekä muissa laeissa oleva asiakastietojen käsittelyä koskeva sääntely. Lisäksi esityksessä ehdotetaan tehtäväksi uuden lain johdosta välttämättömät muutokset 34 lakiin.

Sääntely päivitetäisiin kokonaisuudessaan yhteensopivaksi EU:n yleisen tietosuojasetuksen kanssa. Asiakastietojen ja asiakirjojen käsittelyä koskevaa sääntelyä yhtenäistettäisiin sosiaali- ja terveydenhuollon välillä. Asiakastietojen luovutuksia koskevaa sääntelyä selkeytettäisiin niin, että se olisi asiakkaiden ja ammattihenkilöiden kannalta yksinkertaisempaa ja ymmärrettävämpää. Lääkemääräys määriteltäisiin potilasasiakirjaksi, ja esityksellä mahdollistettaisiin valtakunnallisen lääkelistan toteuttaminen Reseptikeskukseen. Tätä uudistusta on kauan odotettu.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta annettuun lakiin puolestaan ehdotetaan muutoksia, jotka edistäisivät valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen hyödyntämistä THL:n tiedonkeruissa. Lisäksi kliinisestä lääketutkimuksesta annettuun lakiin ehdotetaan muutokset, jotka mahdollistaisivat THL:n hallussa olevien potilasta koskevien tietojen luovuttamisen lääketutkimukseen.

Arvoisa puhemies! Esityksen tavoitteena on parantaa ajantasaista tiedonkulkua sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastyössä. Ehdotettavan lain tarkoituksena on selkiyttää ja yhtenäistää sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallintaan liittyvää sääntelyä niin, että sääntely olisi soveltajille selkeää ja ymmärrettävää. Lisäksi tavoitteena on laatia sääntely tilanteisiin, joista laintasoinen sääntely puuttuu.

Punkt i protokollet PR 119/2022 rd

Esitetty potilaan lääketiedon tallentaminen Reseptikeskukseen olisi tarkoitus toteuttaa vuoteen 2030 mennessä. Tässä vaiheessa esitetään toteutettavaksi avohuollon lääkitystä koskevien kirjauksien tallentaminen Reseptikeskukseen ja valtakunnallisen lääkelistan muodostaminen niiden perusteella. Valtakunnallinen lääkelista näkyisi yhtenäisenä ja ajantasaisena potilaalle ja potilaan lääkehoitoon osallistuville terveyden- ja sosiaalihuollon ammattihenkilöille, apteekkeille ja potilaalle itselleen.

Esitettävät lakimuutokset osaltaan edistäisivät sosiaali- ja terveystalouden rakennemuutosta.

Lakiehdotus sisältää vuonna 2021 annettuun uuteen asiakastietolakiin sisältyvän sääntelyn. Tässä esityksessä pyritään edelleen selkiyttämään, miltä osin sääntely koskee asiakastietojen käsittelyä ja miltä osin asiakastietojen käsittelyssä käytettäviä tietojärjestelmiä. Lakiehdotus sisältää säännökset myös asiakastietojen rekisterinpidosta ja rekistereistä sekä rekisterinpitäjyyden määräytymisestä palvelunantajien muutostilanteissa.

Arvoisa puhemies! Esityksen tavoitteena on myös mahdollistaa potilastietojen yhteenvedon luovuttaminen ulkomaiden terveydenhuollon toimintayksiköihin silloin, kun potilas käyttää niiden tuottamia terveystalouksia.

Esitys liittyy vuoden 2023 täydentävään talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2024. Lakiin ehdotetaan useita siirtymäsäännöksiä riittävän toimeenpanoajan turvaamista varten. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

15.35 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Ministeri Kiuru esitteli erinomaisen hyvin ja tiiviisti tämän ison lakikokonaisuuden. Minulla ei ole mitään erityistä kysymystä esitettävänä, mutta haluaisin tässä yhteydessä saatesanoiksi valiokuntakäsittelyä varten seuraavat ajatukset tuoda esille:

Tämä on erittäin vaativaa lainsäädäntöä kaiken kaikkiaan. Tässä on kyseessä yksi laaja laki, 102 pykälää, ja sitten yli 30 muuta lakia muutetaan. Lisäksi tähän samaan asiaan vaikuttaa muita lakeja, niin kuin tämän lain muistaakseni 2 §:ssä on erittäin hyvin kuvattu. Tämähän tulee voimaan portaittain, eräin osin jopa tästä ajankohdasta viidenkin vuoden päästä tiettyjen asioiden osalta, varsinaisesti kuitenkin 1.1.24. Minusta tässä on valiokunnalle tosi iso työ ja tärkeä työ.

Tämä koskee ihan konkreettisesti kaikkia suomalaisia, koska tämä koskee niitä meidän potilas- ja asiakastietojamme, jotka rekisteröidään silloin, kun olemme hoidettavana tai saamme sosiaalipalveluja. Tämä koskee kymmeniätuhansia ammattilaisia ja tuhansia organisaatioita, myös yksityisiä yrityksiä.

Tässä on kysymys asiakas- ja potilastiedoista, mitä kaikkea ne ovat, siis niiden sisällöstä, niiden käsittelemisestä, niiden luovutuksesta, salassapidosta ja niin edelleen. Toinen kokonaisuus ovat ne tietojärjestelmät, joilla näitä nykypäivänä käsitellään, minkälainen on niiden tietoturva ja minkälaisia tulisi näiden tietojärjestelmien olla.

Tähän liittyy eräitä erittäin ajankohtaisia, jatkuvasti keskustelussa julkisuudessa olleita asioita. Ihan lyhyenä luettelona tähän lopuksi mainitsen viisi:

Vaikkapa tietoturvakysymykset — ei ole pitkä aika tästä Vastaamo-tapahtumasta, ja muutoinkin tietoturvasta puhutaan näissä asioissa jatkuvasti.

Punkt i protokollet PR 119/2022 rd

Toinen ajankohtainen asia ovat ne kokemukset, jotka eivät kaikin osin ole ihan onnistuneita erittäin isojen asiakas- ja potilastietojärjestelmien osalta — miten ne esimerkiksi ovat vaikuttaneet tässä vaikeassa henkilöstötilanteessa hidastavasti palvelujärjestelmän kehittämiseen.

Mikä on pienyritysten asema? Voiko tulla markkinoille tällä hetkellä ollenkaan uusia innovatiivisia pienyrityksiä, jos tietoturva vaatimukset, jotka toki perustuvat asiakkaiden etuun, ovat erittäin monimutkaisia? Tämä on tärkeä asia.

Sitten tietysti liittymä toisiolakilikysymykseen eli tietojen tutkimuskäyttö. Nämä ovat erittäin ajankohtaisia asioita, [Puhemies koputtaa] ja niistä jatkuvasti käydään keskustelua. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

15.38 Minna Reijonen ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Nyt meillä on käsittelyssä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen ja asiakirjojen käsittelyä ja siihen liittyviä lainsäädäntöjä. Itse haluan nostaa esille tuo lääkityslista-asian. Ministeri Kiuru kertoi, että tätä lääkityslista-asiaa on odotettu — ja kuulkaa, kyllä sitä on odotettu. Oma kokemukseni on 25 vuotta, sillä tavalla farmasian puolelta ja lääkkeiden kanssa 25 vuotta jollakin tavalla töitä tehneenä. Tämä lääkityslista-asia on siitä mielenkiintoinen juttu, että kuka on vastuussa ihmisen lääkityslistasta — onko se lääkäri, onko se apteekki vai kuka? Loppujen lopuksi se on käytännössä ihminen itse, ja nykypäivänä se on tosi vaarallinen paikka.

Mutta jos tämä lääkityslista-asia saataisiin kuntoon, niin se tarkoittaisi sitä, että olisi mahdollista nähdä oikeasti se ajantasainen lääkitys niin apteekissa, niin lääkärin kuin myös asiakkaan itse. Tällä hetkellä semmoista ei näy, mikä on tietysti aika ihmeellistä nykypäivänä, jos miettii, että nappia painamalla päästään muuten Kanta-tietoihin ja saadaan tulostettua monenlaista muuta, tiliotetta ja tämmöistä, mutta omia lääkitystietojaan ei näe. Se on tosiaan harmillista, ja nyt kun tämä asia saataisiin kuntoon, niin olisi tosi hyvä.

Aptekeissa käytäntö on ollut sellainen, että kun asiakkaan kanssa käydään läpi niitä, mitä lääkkeitä hänellä on käytössä, niin voi käydä sillä tavalla, että huomataan, että siellä joku lääke ei välttämättä olekaan sopiva toisen lääkkeen kanssa. Siinä tulee myös nämä tietosuojaikäytännöt: jos joudutaan lääkärille vaikka soittamaan sitten näistä asiakkaan lääkeasioista, niin ei ole itsestäänselvyys, että voidaan kertoa lääkärille näistä asioista, vaikka olisi asiakkaalle eduksi, että lääkäri tietäisi toisen lääkärin määräämät lääkkeet. Olisi asiakkaan kannalta hyötyä siitä, mutta tulee myös tämä tietosuoja vastaan. Tähänkin kannattaisi puuttua.

Mutta tämä lääkityslista-asia on todella tärkeä. Apteekit ovat puhuneet siitä pitkään, että on se ihan ihmeellistä, että ei ole saatu vielä sitä kuntoon. Tuossa juuri ministeri Kiuru kertoi, että 2030 vuonna on viimeistään tämä voimassa — että pitääkö sitä lääkityslistaa odottaa niin kauan, että varmasti saadaan lääkityslista kuntoon ja nähdään sieltä, mikä on se ajantasainen annostus, koska lääkityslista ei ole sama kuin ne ajantasaiset reseptit. Siellähän voi reseptejä olla ihmisillä vaikka kuinka paljon, vaikka ne lääkkeet eivät ole käytössä ja annostukset on muuttuneet. Lääkityslista on se, mitä just nyt käytetään, että nähdään se oikea annostus. On myös tapauksia sattunut hyvinkin paljon, tiedän ihan, että kun potilas menee tuonne vastaanotolle, ja siellä lääkäri katsoo sitä lääkityslistaa, tai ihminen joutuu vaikka onnettomuuteen, joutuu sinne vastaanotolle ja vaikka pitempiaikaiseen hoitoon, niin kukaan ei tiedä, mikä on se oikea lääkitys. Apteekkeihin voidaan soitella ja lähiomai-

Punkt i protokollet PR 119/2022 rd

sille, että mitähän tämä ihminen oikeasti syöpi. Tässä on oikeasti vaaran paikka. On todella tervetullut uudistus, että se lääkityslista saadaan kuntoon. Se on tosi hyvä asia, ja todella odotan tätä hetkeä, että tämä saadaan vihdoinkin kuntoon.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Essayah, olkaa hyvä.

15.41 Sari Essayah kd: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Täällä kollegat ovat tuoneet jo esille, kuinka tärkeää tämän lainsäädännön eteenpäinvieminen on ja kuinka massiivisesta esityksestä on kysymys. Elikkä esityksessä tulee muutoksia vähintään 34 eri lainsäädäntöön, ja tällä myöskin tuodaan tämä EU:n yhteinen tietosuoja-asetus ja sen säännökset lainsäädäntöön ja päivitetään niiltä osin, ja tietysti vielä juurikin tämä asiakastietojen ja asiakirjojen käsittelyä ja sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmiä koskeva sääntely tuodaan keskeisiltä osin tähän uuteen lakiin.

Tässä oikeastaan nyt herää huoli, kun olemme aivan näitten hyvinvointialueitten käynnistymisen kynnyksellä ja kun tiedetään, että siellä on valtavat määrät erilaisia asiakastietojärjestelmiä ja niitten yhteensovittamista ja tietojen siirtämistä, ja siinä mielessä voisi sanoa, että tämä lainsäädäntö varmasti tulee sitten käytännössäkin testattua ja tulee varmasti olemaan haasteita näitten hyvinvointialueitten starttaamisessa nimenomaisesti näitten asiakastietojen siirtämisen suhteen.

Silloin kun hyvinvointialueita perustettiin ja käytiin vaalikeskusteluja viime tammi-kuussa, me paljon puhuttiin tästä tiedolla johtamisesta. Tässä tietysti herää se kysymys, että nyt kun tätä lainsäädäntöä tehdään, niin onko tässä nyt sitten, kun otetaan nämä erilaiset tietosuojareunaehdot, tosiasiallisesti mahdollista tehdä sellaista tiedolla johtamista, mitä tuolla hyvinvointialueilla kuitenkin tarvittaisiin, jotta esimerkiksi siellä pystyttäisiin kohdentamaan hoitotoimenpiteitä tai ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä juurikin niihin potilas- ja asiakasryhmiin, joissa sillä on paras mahdollinen vaste, ja sitä kautta pystyttäisiin myöskin sitten näihin kustannussäästöihin ja sitä kautta tietenkin hyvinvointialueitten pärjäämiseen vaikuttamaan.

Ja tässä yhteydessä kysyn, kun ministeri on paikalla — vaikka tämä ei taida aivan suoranaisesti tähän lainsäädäntöön liittyä — että kuitenkin erittäin paljon vieläkin kansalaisilta tulee palautetta tästä alaikäisten lasten huoltajien mahdollisuudesta nähdä näitä lastensa terveystietoja. Onko tämä asia nyt niin sanotusti kunnossa, vai onko edelleenkin asiassa epäselvyyksiä? Tämä on yksi niistä asioista, joista tuon tuostakin tulee sitä kansalaispostia, jossa ihmetellään, että alle 10-vuotiaan kohdalla saattaa olla niin, että on mahdotonta nähdä niitä tietoja, mitä tarvittaisiin, ja vanhemman tai huoltajan on vaikea hoitaa niitä asioita.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

15.44 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa herra puhemies! Myös itse haluan yhtyä näihin kiitoksiin. Kuten edustaja Reijonenkin sanoi, niin monta kymmentä vuotta on yritetty tätä lainsäädäntöä parantaa, ja tiedetään, kuinka hankala kokonaisuus tämä on, ja nyt on tärkeää, että ministeri Kiuru on tuonut tämän esityksen eduskuntaan. Täällä ovat kollegat hyvin kuvanneet sitä tilannetta tällä hetkellä käytännössä, mitä monissa tilanteissa on, ja sen takia on hyvä, että tätä lääkelistaa pääsee tutkimaan niin potilaan hoitoon osallistuva kuin sitten potilas itsekin tarkemmin. Tästä on varmasti hyötyä tämän potilasturvallisuuden kan-

Punkt i protokollet PR 119/2022 rd

nalta, mutta myös varmasti saadaan säästöjä ja kustannustehokkuutta sillä tavalla, että nähdään kokonaisuus paremmin.

On tärkeätä, että kun näin iso kokonaisuus on käsillä, niin me valiokunnassa perehdytään erityisesti tähän tietosuojaan ja tietoturvaan, joka täällä salikeskustelussakin on tullut esille. Mutta tämä kokonaisuutena on sellainen, että tämä on nyt hyvä vihdoinkin saada voimaan ja maaliin — kiitokset siitä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja al-Tae, olkaa hyvä.

15.45 Hussein al-Tae sd: Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Kiurulle tämän lain tuomisesta eduskuntaan. Asia, jonka haluaisin nostaa esiin — ja toivon, että se valiokunnassa käsitellään — liittyy siihen, että on paljon pelkoja luovuttaa erityisesti koululaisten tietoja yhdeltä opettajalta toiselle, yhdeltä ammattilaiselta toiselle, vaikka todellisuudessa nykyllä jo sen täysin mahdollistaa silloin, kun on lapsen oikeuksista kyse. Toivonkin, että valiokuntakäsittelyssä tämä tähdennetään niin selkeäksi, ettei tule sellaista ristiriitaa, jossa erilaiset ammattilaiset ikään kuin vihjaten puhuvat tietystä nuoresta ja hänen hoidostaan, hänen hyvinvoinnistaan, mutta eivät voi puhua nimellä eivätkä voi tietoja jakaa. Tämä täytyisi jotenkin tuoda esiin niin, että ammattilaiset voisivat ilman pelkoa rikosoikeudelliseen vastuuseen joutumisesta yrittää parantaa erilaisten potilaitten ja ihmisten asioita.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Meri, olkaa hyvä.

15.46 Leena Meri ps: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Käytän tilaisuutta hyväksi, kun ministeri Kiuru on paikalla. Olisin kysynyt, onko Kiurulla tiedossa tällainen ongelmakohta, josta saan itse jonkun verran yhteydenottoja: Meillä on mahdollista hakea turvakieltoa, eliä osoite- ja kuntatiedot ovat salassa pidettäviä muille kuin viranomaisille virkatehtäviä varten, ja niitä ei voi edelleen luovuttaa. Sehän on henkilön suojaksi monesti esimerkiksi ammatin takia tai sitten silloin, kun on ollut todistajana oikeudessa. Nyt on tullut esille, että terveystietojen osalta eri hoitolaitokset... Ajatellaan nyt esimerkiksi Keski-Uudenmaan sotea. On näitä vuosittaisia papakokeita ja erilaisia seulontoja, ja kun henkilön tiedot eivät ole siellä järjestelmässä, niin näitä lakisääteisiä kutsuja ei tule. Tietysti henkilö voi itse disponoida niistä osoite- ja kotipaikkatiedoistaan, mutta kun siinä on se ongelma, että näissä eri paikoissa niitä ei haluta rekisteröidä sinne järjestelmään tämän turvakiellon vuoksi. Nyt on semmoinen tilanne, että nämä ihmiset eivät saa kutsuja lainkaan tiettyihin seulontoihin. Mitä tälle asialle voisi tehdä, että edes se kotipaikkatieto olisi siellä jollain tavoin näkyvissä? Sen kutsunhan voi lähettää Digi- ja väestöviraston kautta, jos ei halua tai ei voi sitä sinne omaan järjestelmään tallentaa, mutta jos ei siellä ole edes kotipaikkatietoa, niin se henkilö on niin sanotusti hukkunut, ja tämä on nyt ongelma. Turvakieltohan on sitä varten, että henkilöllä on perusteltu syy, ettei hän voi kertoa osoitetietojaan, hänellä on sellainen tilanne. Tästä kysyisin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

15.48 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Edustaja al-Tae otti esille semmoisen asian, johon nyt haluaisin ehkä vähän tarkentaa omasta kokemuksestani.

Punkt i protokollet PR 119/2022 rd

Olen toiminut erityisopettajana, ja minulla oli oppilasryhmä, jossa yhdellä oppilaalla oli terveydellisiä ongelmia, ja siinä osittain opettajana pääsin vähän salakavalasti perille, mistä on todellisuudessa kyse. Tiesin sitten, että tämän nuoren kohdalla on tulossa semmoinen palaveri, jossa käsitellään näitä hänen ongelmiinsa liittyviä asioita. Siellä oli nuorten neuropsykiatrisen lääkäri, siellä oli kuraattori, siellä oli sosiaalityöntekijöitä, siellä oli häntä hoitaneita henkilöitä paikalla, vanhemmat paikalla, ja asiat olivat junnanneet jo pitkään paikallaan, koska kukaan ei pystynyt kertomaan vanhemmille, mistä ongelmasta on kyse. Sitten kun minä opettajana tämän ikään kuin paljastin piittaamatta mistään laeista, jotka eivät minua siinä tilanteessa mielestäni edes koskeneet, ja toin nämä huoleni esiin siellä, niin vasta silloin vanhemmille paljastui, mistä asiassa on kyse. Kun minä kysyin sitten jälkepäin, miksi te ette ole kertoneet alaikäisen lapsen vanhemmille, mistä tässä on kyse, niin he perustelivat sitä asiaa sillä, että terveydenhuoltohenkilöstön ja potilaan hoitosuhde vaarantuu, että luottamus katoaa, mutta kyllä mielestäni alaikäisen kohdalla vanhempien tulee tietää, mistä on kyse. Olen sitten vuosia myöhemmin saanut tältä kyseessä olleelta henkilöltä pitkän kiitoskirjeen siitä, että minä olen pelastanut hänen elämänsä ja tulevaisuutensa ja hän on päässyt elämän syrjään kiinni ja on saanut lapsia hankituksi.

Elikkä onko teillä ministerinä eväitä tähän, että te saatte lain siihen malliin, että myös alaikäisen vanhemmat saavat tietoonsa terveystiedot niiltä osin kuin se on tarpeellista?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kiuru.

15.51 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Kiitos hyvästä keskustelusta kaikille. Minä pidän yhtenä tärkeimmistä soten aloitukseen liittyvistä laeista tätä kokonaisuutta, joka tänään on salissa. Harva itse asiassa osaa edes ajatella tämän ison tiiliskiven painoarvoa käytännön toteutuksen näkökulmasta. Oma huoleni on ollut siinä, että nyt, kun on käyty keskustelua, että mitä kaikkea eduskunta vielä ehtii ja mitä asioita tänne voidaan tuoda, niin olen itse ollut huolissani siitä, jos ajatellaan, että tämä tietosuojakokonaisuus ei olisi täällä käsittelyssä. Meillä on tällä hetkellä tunnistettavissa heikkouksia järjestelmämme osalta, ja on hyvä todeta, että tällä esityksellä pyritään nyt taklaamaan tiettyjä sellaisia asioita, joiden nykymaailmassa pitäisi olla kunnossa. Olen iloinen, että valtavan työn lopputuloksena ollaan nyt lopulta siinä, että tämä esitys tänne saatiin.

Tämä ei ole edes mikään tämän hallituskauden juttu, vaan työtä on tehty jo paljon, paljon aikaisemmin, että siltä osin voi sanoa, että tämä on ollut tällainen aika iso ikiliikkuja.

Nämä tietosuojaan liittyvät asiat ovat hankalia. Tietysti osaltaan on muistettava, että meidän pitää kollata kaikki se tietosuoja, jota täällä tehdään, yhteensopivaksi myöskin EU:n tietosuoja-asetuksen kanssa, ja tämä työ on tietenkin ajassa elävää, joten haastetta tässä piisaa.

Tuossa minusta kollegani ja entinen ministeri Lindén hyvin puhui jo, osallistuttuaan myöskin valmisteluun, näistä haasteista, mitä tässä laissa on. Kyllä meillä on tietenkin se, että tietosuoja on viety myöskin näiden tietosuojamurtojen jälkeen tiukempaan suuntaan ja alalle on yhä vaikeampi nousta yrittäjäksi juuri sen vuoksi, että tietosuojaedellytykset ovat myös selkeästi koventuneet.

On myös muita haasteita, joihin jo tässä viitattiin. Minusta on ihan hyvä, että valiokunnassa käydään myös tätä keskustelua.

Punkt i protokollet PR 119/2022 rd

Sitten edustaja Reijonen puhui tästä lääkelistasta, kuten myöskin edustaja Nurminen ja monet muut teistä. On sanottava, että tämän esityksen konkreettinen painoarvo on siinä, että saataisiin yhteiskunnassa digillä apua ihmisten elämään. Ja se on juuri näin kuin tässä on jo todettu, että tämän esityksen tarkoituksena on myöskin mahdollistaa se, että apteekeilla olisi parempi tietopääsy siihen, mitä muitakin lääkkeitä ihminen syö kuin juuri sen, mihin sitä reseptiä ollaan sitten lunastamassa. Nämä seikat parantavat minusta kokonaisvaltaisesti ihmisten turvallisuudentunnetta siitä, että myöskin tietoa on käytettävissä. Silloin ihminen kokee olevansa turvassa.

Tähän esitykseen on tietysti laitettava pitkä siirtymäaika. On sanottava, että itse tällaisena aika nopealiikkeisenä ihmisenä olisin voinut toivoa nopeampaakin lähestymistapaa, mutta pitää ottaa huomioon se, että me olemme aika vaikeassa tilanteessa hyvinvointialueiden aloituksen kannalta. Siellä tietojärjestelmien yhteenkollautuvuus on olennainen asia, ja se on saatava tammikuusta liikkeelle. Tässä yhteydessä ei voi ajatella, että kaikkea digitaalista kehittämistä otetaan sitten samaan pötköön. Ja tämä on vasta, hei, pieni askel, kun meidän pitäisi pystyä tekemään koko tämän digitaalisen palvelujärjestelmän ja tällaisen käyttökokemuksen parantaminen sosiaali- ja terveydenhuoltoon, ja se on sitten seuraavien hallitusten asia. Mutta kyllä tässä juoksussa — jos nyt näyttäisi siltä, että kenttä juoksee meitä viisaammin ja nopeammin eteenpäin — lakia voi aina muuttaa. Se on tässä se hyvä puoli.

No, sitten edustaja Al-Tae viittasi tähän sosiaali- ja terveydenhuollon tietojen yhteensopivuuteen, ja tässä esityksessä otetaan kyllä askel oikeaan suuntaan. On tärkeätä, että alan ammattilaiset voivat lukea myöskin tämän perinteisen soterajan yli näitä tietoja. Tämä on yksi tärkeä asia. Siihen liittyy myöskin tämä alaikäisten lasten vanhempien tiedonsaantioikeus, joka meillä on takkuillut tässä menneinä vuosina, ja se on sitten isompi kokonaisuus. Mutta haluan joka tapauksessa tässä sanoa, että me olemme menossa oikeaan suuntaan, ja tämä myös nousi tässä viimeisessä puheenvuorossa esiin.

Meri kysyi tästä turvakieltoasiasta, ja voin siinä esittelevälle ministerille viedä näitä terveisiä. Itse olen törmännyt lähinnä ystäväpiirissä näihin samantyyppisiin ongelmiin, joista puhuitte. Asia ei minun esittelyvastuulleni kuulu, mutta olen nähnyt kyllä, että se aiheuttaa sitä epävarmuutta. Tuossa itse nopeasti katsoin tuolta digiviraston sivuilta, että siellä näyttää kuitenkin olevan mahdollista tehdä tällainen ikään kuin ilmoitusosoite, mihin näitä ilmoituksia voidaan tehdä. En osaa siihen ottaa kantaa, miksi tämä ei toimi, mutta olen törmännyt samoihin esimerkkeihin kyllä. Mutta sehän kertoo kaikesta viranomaistiedosta, että sitä ei sitten liiku, sitä tietoa, niin että ei se koske vain meidän alaamme.

Mutta kiitoksia mahdollisuudesta esitellä tämä esitys täällä, ja kiitos hyvästä keskustelusta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lindén.

15.57 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Lähinnä tässä Mäenpälle ja al-Taeelle ihan lyhyesti luen tämän lakiesityksen 34 §:n, koska tämä käytännössä pitkälti vastaa siihen kysymykseen, mitä esititte. Se kuuluu näin:

”Kun alaikäinen henkilö on terveydenhuollon asiakkaana, on palvelutapahtumakohtaisesti kirjattava tieto siitä, onko alaikäinen ollut kykenevä itse päättämään hoidostaan potilaslain 7 §:n tarkoittamalla tavalla. Merkinnoista tulee käydä ilmi myös, salliiko hoidostaan päättämään kykenevä alaikäinen potilas terveydentilaansa tai kyseistä hoitoa koske-

Punkt i protokollet PR 119/2022 rd

vien tietojen antamisen hänen huoltajalleen, muulle lailliselle edustajalleen tai muulle tiedonsaantiin oikeutetulle vai onko hän 51 §:n 1 momentin mukaisesti kieltänyt tietojen antamisen.

Alle 12-vuotiaan lapsen ollessa asiakkaana tietojärjestelmä voi tuottaa oletusarvoisesti asiakirjoille tiedon, ettei lapsi ole ollut kykenevä päättämään hoidostaan. Terveystieteiden ammattihenkilön on tarvittaessa muutettava tieto, jos lapsi on kykenevä päättämään hoidostaan.”

Tämä on tässä pykälässä aika tarkasti selitetty.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till social- och hälsovårdsutskottet, som grundlagsutskottet ska lämna utlåtande till.